EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

7. september 2004 *

Kohtuasjas C-456/02,

mille esemeks on eelotsusetaotlus EÜ artikli 234 alusel,

mille esitas Tribunal du travail de Bruxelles (Belgia) 21. novembri 2002. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 18. detsembril 2002 menetluses järgmiste poolte vahel:

Michel Trojani

versus

Centre public d'aide sociale de Bruxelles (CPAS),

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed P. Jann, C. W. A. Timmermans, C. Gulmann, J.-P. Puissochet ja J. N. Cunha Rodrigues (ettekandja) ning kohtunikud R. Schintgen, F. Macken, N. Colneric, S. von Bahr ja K. Lenaerts,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

kohtujurist: L. A. Geelhoed,
kohtusekretär: vanemametnik M. Múgica Arzamendi,

arvestades kirjalikus menetluses ja 6. jaanuaril 2004. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— M. Trojani, esindaja: advokaat P. Leclerc,

— centre public d'aide sociale de Bruxelles (CPAS), esindaja: advokaat M. Legein,

— Belgia valitsus, esindaja: A. Snoecx, keda abistas advokaat C. Doutrelepont,

— Taani valitsus, esindaja: J. Molde,

— Saksamaa valitsus, esindajad: W.-D. Plessing ja M. Lumma,

— Prantsuse valitsus, esindajad: G. de Bergues ja D. Petrausch,

— Hollandi valitsus, esindajad: H. G. Sevenster ja N. Bel,

— Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: R. Caudwell, keda abistas E. Sharpston, *QC*,

— Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: D. Martin,

olles 19. veebruari 2004. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab EÜ artiklite 18, 39, 43 ja 49 ja nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 1612/68 töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires (EÜT L 257, lk 2), mida on muudetud nõukogu 27. juuli 1992. aasta määrusega (EMÜ) nr 2434/92 (EÜT L 245, lk 1; edaspidi „määrus nr 1612/68"), artikli 7 lõike 1

ja nõukogu 28. juuni 1990. aasta direktiivi nr 90/364/EMÜ elamisõiguse kohta (EÜT L 180, lk 26) tõlgendamist.

2 Nimetatud taotlus on esitatud asjas, mille poolteks on Trojani ja centre public d'aide sociale de Bruxelles (edaspidi „CPAS"), kus viimane keeldus Trojani'le määramast minimaalset toimetulekutoetust (edaspidi „minimex").

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigusnormid

3 EÜ artikkel 18 sätestab:

„1. Igal liidu kodanikul on õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, kui käesoleva lepinguga ja selle rakendamiseks võetud meetmetega kehtestatud piirangutest ja tingimustest ei tulene teisiti.

[...]"

4 EÜ artikli 39 lõige 1 on sõnastatud alljärgnevalt:

„Tagatakse töötajate liikumisvabadus ühenduse piires."

5 Vastavalt EÜ artikli 39 lõikele 3 „Alludes piirangutele, mis on õigustatud avaliku korra, avaliku julgeoleku või rahvatervise seisukohalt, toob töötajate liikumisvabadus endaga kaasa õiguse:"

[...]

c) viibida liikmesriigis, et seal töötada kooskõlas selle riigi kodanike töösuhteid reguleerivate õigus- ja haldusnormidega;

[...]"

6 Direktiivi 90/364 artikli 1 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid annavad elamisõiguse liikmesriikide kodanikele, kellel puudub see õigus ühenduse õiguse teiste sätete alusel, ning nende lõikes 2 määratletud pereliikmetele tingimusel, et neil endal ja nende pereliikmetel on vastuvõtvas liikmesriigis kõiki riske hõlmav ravikindlustus ja piisavad elatusvahendid selleks, et mitte koormata elamisperioodi vältel vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi."

Siseriiklikud õigusnormid

7 7. augusti 1974. aasta seaduse minimaalseid elatusvahendeid tagava toetuse kohta (18. septembri 1974. aasta *Moniteur belge*, lk 11363) artikkel 1 sätestab:

„1. Igal täisealisel Belgia kodanikul, kelle tegelik elukoht on Belgias ja kellel puuduvad piisavad elatusvahendid ja kes ei suuda neid ise hankida ega saa neid muul viisil, on õigus minimaalsele toimetulekutoetusele.

[...]"

8 Vastavalt kuninga 27. märtsi 1987. aasta otsuse (7. aprilli 1987. aasta *Moniteur belge*, lk 5086), mis laiendab 7. augusti 1974. aasta seaduse minimaalsete toimetulekutoetuste kohta kohaldamist Belgia kodakondsuseta isikutele, artiklile 1:

„7. augusti 1974. aasta seadust minimaalsete toimetulekutoetuste kohta kohaldatakse alljärgnevatele isikutele:

1) isikud, kellele kohaldatakse Euroopa Ühenduste Nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määrust (EMÜ) nr 1612/68 töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires;

[...]"

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

9 Trojani on Prantsusmaa kodanik, kes pärast lühiajalist Belgias viibimist 1972. aastal, mil ta väidetavalt tegutses füüsilisest isikust ettevõtjana müügi valdkonnas, läks Belgiasse tagasi aastal 2000. Esialgu elas ta end registreerimata Blankenberges asuvas kämpingus ja alates 2001. aasta detsembrist Brüsselis. Pärast Jacques Breli nimelises hostelis elamist võeti ta alates 8. jaanuarist 2002 Armée de Salut' varjupaika, kus ta spetsiaalse sotsiaalse ja ametialase integreerumisprojekti raames tegi majutuse ja väikese taskuraha väljateenimiseks erinevaid töid umbes 30 tundi nädalas.

10 Kuna tal ei olnud sissetulekut, taotles ta CPAS-ilt minimexi, põhjendades taotlust sellega, et ta peab maksma varjupaigale 400 eurot kuus ja et tal peab olema võimalik sealt välja kolida ning iseseisvat elu alustada.

11 Tribunal du travail de Bruxelles'ile esitati kaebus CPAS-i otsuse peale, millega viimane jättis taotluse rahuldamata esiteks seetõttu, et Trojani ei olnud Belgia kodanik ja teiseks seetõttu, et määrus nr 1612/68 ei olnud tema suhtes kohaldatav.

12 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tunnustas Trojani õigust nõuda CPAS-ilt 300 euro suurust ajutist rahalist toetust. Kohus otsustas ka asjas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1) Kas liidu kodanikul, kes on käesolevas otsuses kirjeldatud faktilises olukorras, kus

— ta elab riigis seaduslikult ja ajutiselt,

— tal puuduvad piisavad elatusvahendid,

— ta teeb spetsiaalse integreerumisprojekti raames varjupaigale erinevaid töid umbes 30 tundi nädalas,

— ta saab varjupaigalt vastu mitterahalisi eluks vajalikke hüvesid,

on õigus elamisloale

— töötamiseks EÜ artikli 39 mõttes või määruse nr 1612/68 artikli 7 lõike 1 mõttes, või

— tegutsemiseks füüsilisest isikust ettevõtjana EÜ artikli 43 mõttes, või

— EÜ artikli 49 mõttes teenuse osutajana, arvestades tema poolt varjupaigale osutatud teenuseid, või teenuste saajana, arvestades mitterahaliste hüvede saamist varjupaigalt, või

— lihtsalt seepärast, et ta võttis osa projektist, mis nägi ette tema sotsiaalse ja ametialase integreerumise?

2) Kas eitava vastuse korral saab ta pelgalt seetõttu, et ta on liikmesriigi kodanik, tugineda otse EÜ artiklile 18, mis tagab õiguse vabalt liikuda ja elada liidu teise liikmesriigi territooriumil?

Kuidas tuleks sellisel juhul hinnata direktiivis 90/364 [...] sätestatud tingimusi ja/või EÜ asutamislepingus sätestatud „piiranguid ja tingimusi", eriti minimaalsete elatusvahendite nõuet, mis juhul, kui seda rakendataks vastuvõtvale maale sisenemisel, muudaks isiku seisukohast elamisõiguse sisutühjaks?

Kas vastupidisel juhul, kui elamisõigus saadaks automaatselt vaid liidu kodakondsuse alusel, võiks vastuvõttev liikmesriik hiljem rahuldamata jätta taotluse minimexi või sotsiaalabi (mittemaksustatavad toetused) saamiseks, lõpetades selliselt isiku elamisõiguse piisavate elatusvahendite puudumise tõttu, kuigi selliseid toetusi antakse vastuvõtva riigi kodanikele, kes peavad vastama ka belglastele esitatavatele teatud tingimustele (tõend töövõime kohta — tõend toetuse vajamise kohta)?

Kas vastuvõttev liikmesriik peab järgima muid õigusnorme, et vältida elamisõiguse sisutühjaks muutumist, näiteks hindama olukorda asjaolu valguses, et minimexi või sotsiaalabi taotleti ajutiselt, või arvestama näiteks proportsionaalsuse põhimõtet (kas see oleks liikmesriigi jaoks ebamõistlikult koormav)?"

Eelotsuse küsimused

Esimene küsimus

13 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada seda, kas põhikohtuasja hagejaga sarnases olukorras oleval isikul on õigus elamisloale

töötaja, füüsilisest isikust ettevõtja, teenuse osutaja või pakkujana vastavalt EÜ artiklite 39, 43 ja 49 tähenduses.

14 Töötajate vaba liikumisega seoses tuleb meeles pidada, et EÜ artikli 39 lõike 3 punkt c annab liikmeriikide kodanikele elamisõiguse teise liikmesriigi territooriumil seal töö tegemiseks.

15 Vastavalt Euroopa Kohtu varasemale seisukohale on EÜ artiklis 39 sätestatud mõistel „töötaja" ühenduse õiguses oma tähendus ja seda ei saa tõlgendada kitsalt. „Töötajana" tuleb käsitleda kõiki neid isikuid, kelle tegevus on tegelik ja tulemuslik, välistades tegevused, mis on nii vähetähtsad, et neid tuleb pidada üksnes kõrval- või lisategevusteks. Töösuhtele on vastava kohtupraktika kohaselt iseloomulik olukord, kus töötaja teeb teatud ajavahemiku jooksul teise isiku alluvuses ja heaks töid, saades selle eest tasu (vt eelkõige 3. juuli 1986. aasta otsus kohtuasjas 66/85: Lawrie-Blum, EKL 1986, lk 2121, punktid 16 ja 17, ning 23. märtsi 2004. aasta otsus kohtuasjas C-138/02: Collins, EKL 2004, lk I-2703, punkt 26).

16 Liiatigi ei saa töösuhtele siseriiklikus õiguses antud iseseisval tähendusel, kõnealuse isiku suuremal või väiksemal tulemuslikkusel ega palgaks makstud vahendite päritolul või palga madalal tasemel olla tähtsust isiku määratlemisel töötajana ühenduse õiguses mõttes (vt 23. märtsi 1982. aasta otsus kohtuasjas 53/81: Levin, EKL 1982, lk 1035, punkt 16; 31. mai 1989. aasta otsus kohtuasjas 344/87: Bettray, EKL 1989, lk 1621, punktid 15 ja 16, ning 19. novembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-188/00: Kurz, EKL 2002, lk I-10691, punkt 32).

17 Mis puudutab täpsemalt palgatöö tegelikkuse ja tulemuslikkuse tingimuse kontrollimist, siis peab eelotsusetaotluse esitanud kohus lähtuma objektiivsetest kriteeriumidest ja hindama igakülgselt kõiki asjaolusid, mis on seotud tehtava töö ja kõne all oleva töösuhte olemusega (vt 6. novembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-413/01: Ninni-Orasche, EKL 2003, lk I-13187, punkt 27).

18 Vastavalt Euroopa Kohtu varasemale seisukohale ei saa tegelikuks ja tulemuslikuks majandustegevuseks pidada tegevust, mida tehakse seda teostavate isikute ümberõppe või reintegreerumise eesmärgil (vt eespool viidatud kohtuotsus Bettray, punkt 17).

19 Nimetatud lahendust saab seletada siiski vaid konkreetse kohtuasja eripära arvestades, kus isik on toksikomaan ja tööle võetud tulenevalt siseriiklikust õigusest, mis näeb ette töö andmise isikutele, kes on oma olukorra tõttu ajutiselt võimetud normaalsetes tingimustes töötama (vt selle kohta 26. novembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-1/97: Birden, EKL 1998, lk I-7747, punktid 30 ja 31).

20 Käesolevas asjas, nagu nähtub eelotsusetaotluse esitanud kohtu otsusest, tegi Trojani spetsiaalse integratsiooniprojekti raames Armée du Salut' heaks ja alluvuses erinevaid töid umbes 30 tundi nädalas, saades vastu mitterahalisi hüvesid ja natuke taskuraha.

21 Commission communautaire française'i 27. mai 1999. aasta dekreedi, mis puudutab varjupaikade tegevuse heakskiitmist ja neile toetuste andmist (18. juuni 1999. aasta *Moniteur belge*, lk 23101) kohaldatavatest sätetest tuleneb, et Armée du Salut' ülesanne on abivajajad vastu võtta, neid majutada ja neile vajalikku psühholoogilis-

sotsiaalset abi anda, et edendada nende iseseisvust, füüsilist heaolu ja taasintegreerumist ühiskonda. Selleks peab ta koos iga osalejaga koostama personaalse integreerumisprojekti, milles kirjeldatakse eesmärke, mida tal tuleb saavutada, ning vahendeid nende saavutamiseks.

22 Olles kindlaks teinud, et Armée du Salut andis Trojani'le varjupaiga heaks ja alluvuses tehtud tööde eest mitterahalisi ja rahalisi hüvesid, on eelotsusetaotluse esitanud kohus tuvastanud tasustatava töösuhte elementide, nimelt alluvuse ja tasu maksmise, olemasolu.

23 Põhikohtuasja hagejat saab käsitleda töötajana vaid juhul, kui eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab vaid tema pädevuses oleva faktide hindamise käigus, et palgatöö on tegelik ja tulemuslik.

24 Eelkõige peab eelotsusetaotluse esitanud kohus kindlaks tegema selle, kas Trojani poolt tegelikult tehtud töö on vaadeldav harilikule tööturule kuuluva tööna. Selleks võib võtta arvesse varjupaiga põhikirja ja praktikat, sotsiaalse integreerumisprojekti sisu, töö teostamise olemust ja korda.

25 Mis puutub EÜ artiklite 43 ja 49 kohaldamisse, siis tuleb asuda seisukohale, et põhikohtuasjas ei saa kummalegi EÜ asutamislepingu artiklile viidata kui elamisõiguse õiguslikule alusele.

26 Nagu nähtub käesoleva otsuse punktist 20, tegi Trojani pidevalt Armée du Salut' heaks ja alluvuses töid, saades selle eest tasu.

27 Esiteks sisaldab EÜ artiklites 43–48 sätestatud asutamisõigus endas vaid võimalust asuda praktiseerima ja praktiseerida erinevaid töösuhtel mittepõhinevaid tegevusi, asutada ja juhtida ettevõtjaid ja rajada esindusi, filiaale või tütarettevõtjaid (vt eelkõige 11. mai 1999. aasta otsus kohtuasjas C-255/97: Pfeiffer, EKL 1999, lk I-2835, punkt 18, ja 17. oktoobri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-79/01: Payroll jt, EKL 2002, lk I-8923, punkt 24). Palgatööd on seega välistatud.

28 Teiseks ei kohaldata vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale alaliselt või vähemalt määramata tähtajaga tehtavale tööle ühenduse õiguse sätteid, mis käsitlevad teenuste osutamist (vt 5. oktoobri 1988. aasta otsus kohtuasjas 196/87: Steyman, EKL 1988, lk 6159, punkt 16, ja 11. detsembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-215/01: Schnitzer, EKL 2003, lk I-14847, punktid 27–29).

29 Antud asjaoludel tuleb esimesele küsimusele vastata, et isikule, kes on põhikohtuasja hagejaga sarnases olukorras, ei laiene ühelt poolt EÜ artiklid 43 ja 49 ning teiselt poolt on tal EÜ artikli 39 alusel õigus elamisloale töötajana vaid siis, kui tehtav palgatöö on tegelik ja tulemuslik. Vajalike faktide kontrollimine, hindamaks, kas selline on olukord menetluses olevas kohtuasjas, kuulub eelotsusetaotluse esitanud kohtu pädevusse.

Teine küsimus

30 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas esimesele küsimusele eitavalt vastates on põhikohtuasja hagejaga sarnases olukorras oleval

isikul tulenevalt vaid tema Euroopa Liidu kodakondsusest vahetult EÜ artikli 18 alusel õigus elada vastuvõtvas riigis.

31 Meeles tuleb pidada seda, et liikmesriikide territooriumidel elamise õigust tunnustatakse EÜ artikli 18 lõike 1 alusel iga liidu kodaniku suhtes (vt 17. septembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-413/99: Baumbast ja R, EKL 2002, lk I-7091, punkt 84). Trojani'l on seega liidu kodakondsuse tõttu õigus sellele sättele tugineda.

32 Nimetatud õigus ei ole aga tingimusteta. Seda õigust tunnustatakse üksnes asutamislepingus ja selle rakendamiseks vastu võetud sätetes ette nähtud piiranguid ja tingimusi arvestades.

33 Nende piirangute ja tingimuste hulgas tuleneb direktiivi 90/364 artiklist 1, et liikmesriigid võivad nõuda selles liikmesriigis elamisõigust saada soovivatelt teiste liikmesriikide kodanikelt, et neil endil ja nende pereliikmetel on vastuvõtvas liikmesriigis kõiki riske hõlmav ravikindlustus ning piisavad elatusvahendid selleks, et mitte koormata elamisperioodi vältel vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi.

34 Vastavalt Euroopa Kohtu varasemale seisukohale peab eelnimetatud piiranguid ja tingimusi kohaldama ühenduse õigusega kehtestatud piiranguid arvestades ning kooskõlas ühenduse õiguse üldprintsiipidega, eriti proportsionaalsuse põhimõttega (vt eespool viidatud otsus Baumbast ja R, punkt 91).

35 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu otsusest tuleneb, et Trojani taotles sellist toetust nagu minimex just piisavate elatusvahendite puudumise tõttu.

36 Seega ei ole liidu kodanikul, kes on põhikohtuasja hagejaga sarnases olukorras, õigust EÜ artikli 18 alusel elada liikmesriigi territooriumil, mille kodanik ta ei ole, kui tal ei ole selleks piisavaid elatusvahendeid direktiivi 90/364 mõttes. Erinevalt eespool viidatud otsuse Baumbast ja R (punkt 92) asjaoludest ei viita miski sellele, et põhikohtuasjaga sarnases olukorras elamisõiguse tunnustamata jätmine ületaks nimetatud direktiiviga taotletava eesmärgi saavutamiseks vajaliku piiri.

37 Tuleb siiski silmas pidada, et vastavalt Euroopa Kohtule esitatud asjaoludele elab Trojani Belgias õiguslikul alusel, mida tõendab talle Brüsseli omavalitsusasutuse poolt vahepeal väljastatud elamisluba.

38 Siinkohal tuleb meeles pidada, et Euroopa Kohtu ülesanne on siseriiklikule kohtule esitada kõik ühenduse õiguse tõlgendamise juhtnöörid, mida saab kasutada siseriikliku kohtu menetluses oleva kohtuasja lahendamisel, olenemata sellest, kas siseriiklik kohus neile oma küsimustes viitas või mitte (vt selle kohta eelkõige 12. detsembri 1990. aasta otsus kohtuasjas C-241/89: SARPP, EKL 1990, lk I-4695, punkt 8; 2. veebruari 1994. aasta otsus kohtuasjas C-315/92: Verband Sozialer Wettbewerb, nn Clinique, EKL 1994, lk I-317, punkt 7, ja 4. märtsi 1999. aasta otsus kohtuasjas C-87/97: Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola, EKL 1999, lk I-1301, punkt 16).

39 Käesoleva kohtuasja raames tuleb eriti hoolikalt analüüsida, kas olenemata kohtuotsuse punktis 36 tuvastatust saab liidu kodanik, kes on põhikohtuasjas asjaoludega sarnases olukorras, tugineda EÜ artiklile 12, mille kohaselt on

asutamislepingu kohaldamisel ja ilma, et see piiraks asutamislepingus sisalduvate erisätete kohaldamist, keelatud igasugune diskrimineerimine kodakondsuse alusel.

40 Käesolevas kohtuasjas tuleb asuda seisukohale, et isegi kui liikmeriigid saaksid seada majanduslikult passiivsetele liidu kodanikele elamisõiguse andmise tingimuseks piisavate elatusvahendite olemasolu, ei tähenda see, et sellisel isikul ei oleks vastuvõtvas liikmesriigis seadusliku viibimise jooksul õigust tugineda EÜ artiklist 12 tulenevale võrdse kohtlemise põhiprintsiibile.

41 Antud asjaolude valguses tuleb teha alljärgnevad kolm järeldust.

42 Esiteks, vastavalt Euroopa Kohtu varasemale seisukohale kuulub selline sotsiaaltoetus nagu minimex EÜ asutamislepingu kohaldamisalasse (vt 20. septembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-184/99: Grzelczyk, EKL 2001, lk I-6193, eriti punkt 46).

43 Teiseks tuleb selliste toetuste juures asuda seisukohale, et majanduslikult passiivne liidu kodanik võib tugineda EÜ artiklile 12 juhul, kui ta on vastuvõtvas riigis viibinud seaduslikult teatud perioodi jooksul või kui tal on elamisluba.

44 Kolmandaks, põhikohtuasja siseriikliku õigusega sarnane siseriiklik õiguslik regulatsioon, mis ei anna sotsiaaltoetusi liidu teiste liikmesriikide kodanikele, kes viibivad liikmesriigis seaduslikult ja vastavad vastuvõtva riigi kodanikele esitatavatele

tingimustele, on käsitletav kodakondsusest lähtuva EÜ artiklis 12 keelatud diskrimineerimisena.

45 Tuleb lisada, et vastuvõtvale liikmesriigile jääb õigus otsustada, et sotsiaaltoetust saava muu liikmesriigi kodaniku elamisõiguse alus on ära langenud. Sellisel juhul võib vastuvõttev liikmesriik ühenduse õiguse poolt ettenähtud piiranguid arvestades võtta meetmed isiku maalt väljasaatmiseks. Asjaolu, et liidu kodanik saab sotsiaaltoetust, ei saa siiski automaatselt sellist meedet kaasa tuua (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Grzelczyk, punktid 42 ja 43).

46 Seetõttu tuleb teisele küsimusele vastata, et liidu kodanik, kellele ei laiene õigus elada vastuvõtva liikmesriigi territooriumil EÜ artiklite 39, 43 või 49 alusel, saab liidu kodanikuna õiguse elada vastava riigi territooriumil vahetult EÜ artikli 18 lõike 1 alusel. Antud õiguse kasutamine sõltub selles sättes ette nähtud piirangutest ja tingimustest, kuid pädevad ametiasutused peavad tagama, et mainitud piirangute ja tingimuste kohaldamine toimuks ühenduse õiguse üldpõhimõtteid, eriti proportsionaalsuse põhimõtet arvestades. Siiski, kui on tõendatud, et põhikohtuasja hagejaga sarnases olukorras olev isik omab elamisluba, on tal EÜ artikli 12 alusel õigus sellisele sotsiaaltoetusele nagu minimex.

Kohtukulud

47 Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik

kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega kaasnenud kohtukulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtuvalt Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. **Isikule, kes on põhikohtuasja hagejaga sarnases olukorras, ei laiene ühelt poolt EÜ artiklid 43 ja 49 ning teiselt poolt on tal EÜ artikli 39 alusel õigus elamisloale töötajana vaid siis, kui tehtav palgatöö on tegelik ja tulemuslik. Vajalike faktide kontrollimine, hindamaks, kas selline on olukord menetluses olevas kohtuasjas, kuulub eelotsusetaotluse esitanud kohtu pädevusse.**

2. **Euroopa Liidu kodanik, kellele ei laiene õigus elada vastuvõtva liikmesriigi territooriumil EÜ artiklite 39, 43 või 49 alusel, saab liidu kodanikuna õiguse elada vastava riigi territooriumil vahetult EÜ artikli 18 lõike 1 alusel. Antud õiguse kasutamine sõltub selles sättes ette nähtud piirangutest ja tingimustest, kuid pädevad ametiasutused peavad tagama, et mainitud piirangute ja tingimuste kohaldamine toimuks ühenduse õiguse üldpõhimõtteid, eriti proportsionaalsuse põhimõtet arvestades. Siiski, kui on tõendatud, et põhikohtuasja hagejaga sarnases olukorras olev isik omab elamisluba, on tal EÜ artikli 12 alusel õigus sellisele sotsiaaltoetusele nagu minimex.**

Allkirjad